

Arbetsfolk på Esbogård

Sågare

På Esbogård grundades år 1578 ett sågverk som fick sin drivkraft från Mankåns fors. På sågverket förvandlades träden från herrgårdens skogar till bräder och annat virke, som användes för byggande av både byggnader och skepp.

Fiskare

För många kungsgårdar var fiske en viktig del av gårdens ekonomi, och en del herrgårdar kunde till och med specialisera sig på att fånga en viss fiskart. Jämfört med många andra kungsgårdar var fisket på Esbogård rätt så småskaligt, men kronan hade andelar i de fiskevatten som bönderna i Espoby och Mankby använde.

Fiskarna på Esbogård fångade närmast id och braxen, men i havet fångade de också en del strömming. Fisken torkades eller saltades så att man kunde äta den senare.

Deja

Pigan som skötte ladugården kallades deja. På sommaren släpptes korna ut på bete på ängar och i skogar på dagen. De behövde vallas och övervakas så att till exempel björnar eller vargar inte kom åt dem. På kvällen samlades korna in i ladugården, där de var trygga under natten. Korna kallades med hjälp av särskilda lockrop. Dejan skötte korna och ladugården, mjölkade och tillverkade olika mjölkprodukter. Man brukade inte dricka mjölk vid måltider, utan vanligtvis tillverkade man smör eller surmjölk av den.

Piga

En piga var en ogift kvinna, ofta ung, som jobbade med olika arbetsuppgifter på gården. En del pigor jobbade bara inomhus, till exempel med matlagning och städning, medan andra jobbade utomhus och till exempel skötte djur. På Esbogård jobbade en så kallad fataburshustru, som hade ansvar för att sköta kläder, lakan och ryor. Fataburshustrun kunde också fungera som chef för pigorna och drängarna och ge dem arbetsuppgifter.

Stalldräng

En dräng var en man som var anställd på en gård, och stalldrängen var förstås en dräng som till exempel specialiserat sig på att ta hand om hästar.

Mjölhare

I Mankåns fors, intill Esbogård, hade bönderna i området en liten skvaltkvarn redan i början av 1500-talet. När herrgården grundades övergick forsens och kvarnens ägo till kronan. När Esbogård var en kungsgård användes kvarnen för att mala säd till mjöl, både för eget bruk och mot betalning för bönderna.

Underfogde

En fogde var ursprungligen en kunglig tjänsteman. Senare kunde fogde också betyda en förvaltare som hade ansvar för herrgårdens verksamhet, så som bokföring, utbetalning av löner och insamling av skatter. Fogden kunde ha en **underfogde**. På Esbogård jobbade otaliga fogdar under århundradens lopp.

Väpnare

Väpnare

Med titeln väpnare avsågs på medeltiden den eller de som bar (och underhöll) en riddares rustning och vapen, och red i strid med riddaren. Efter att riddarhuset grundades i Sverige år 1626 indelades adeln i tre klasser: herreklassen (grevar och friherrar), riddareklassen (ättlingar till gamla riddar- och riksrådsätter) samt svenneklassen (övriga adelsmän, "väpnare").